

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИ
НА ГЛАВЕН АСИСТЕНТ Д-Р АСЕН АСЕНОВ
ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРС ЗА ДОЦЕНТ

Асенов, А. Биоразнообразие на община Сатовча. Автореферат на дисертация за присъждане на образователна и научна степен „доктор”. София, 2011 г.

Дисертацията изследва един от важните индикатори на устойчивото развитие – категорията биоразнообразие в общинско географско пространство, съставляващо част от селските, планински и периферни общини в Р България. Използваният природно-географски изследователски инструментариум излиза извън рамките на традиционните природно-географски регионализации и засяга целенасочено административно пространство, което дава възможност за реализация на управленски решения и създаване на необходимия капацитет в местното население за остойностяване на притежавания природен капитал. 1. Разработена е методологична концепция за изследване на биоразнообразието на общинско ниво, приложима на областно и регионално ниво. 2. Използван е нов подход за изследване на биоразнообразието, диференцирано на генеалогично със своите подсистеми: генетично, таксономично-флористично и фаунистично, растително (синтаксономично) и функционално с подсистемите хабитатно и ландшафтно разнообразие. 3. За първи път у нас е приложен методът за условно остойностяване на екосистемните услуги, като получените резултати за материалните екосистемни услуги имат напълно достоверен характер и са съпоставими с резултатите от проведените изследвания по проект „Родопи”. 4. Разработени са едромасщабни карти, в т.ч. Геоботаническа карта и Карта на хабитатното разнообразие. 5. Убедително е доказано, че геоботаническо и зоогеографско изследване и оценка може и следва да се извършват по административно-териториални единици, за да бъдат приложими в управлението на съответната административно-териториална структура.

Университетски учебници:

Асенов, А. Обща биогеография. Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, С., 2001, (297 стр.).

В учебника е отделено специално място на парадигменото развитие на науката биогеография и нейното място в България. Анализирани са подробно абиотичните и биотичните фактори за формиране на ареалите. Дозирано са застъпени въпросите за микро- и макроеволюцията в организмовия свят, без които трудно може да се изясни системата от ареали. Структурата на учебника следва разбиранията на така наречената „традиционна биогеография”, която в регионалната си част е подчинена на биомния подход. Успоредно с това в заключителната част на текста в обобщен вариант са представени биотичните царства и области на планетата. Произходът и развитието на биотичните царства и области допълват и систематизират знанията за възникването и определянето на основните биомите. Структурата на биомите се различава от известните традиционни схеми на биомна регионализация. Подредбата на биомите отразява логичната последователност на условията на средата в планетарното пространство. Обърнато е специално внимание на наименованията на биомите и техните синоними, като са подбрани най-точните и кратки названия с анализ и обосновка на тяхната етимология.

Латинските наименования на флористичните и фаунистичните таксони са съобразени с най-новите схващания в систематиката, като на места са посочени и техните синоними в зависимост от разбиранията на различните автори. За улеснение в учебника е изготвен азбучен указател на всички флористични и фаунистични таксони, фигуриращи в текста. Допълнително е представен и азбучен указател на най-важните термини в биогеографията.

В учебника е направен обстоен анализ на различните изследователски методи и подходи в биогеографията, част от които се използват и в други научни дисциплини. Специално внимание е отделено на изучаването на растителните съобщества, които имат водеща роля при определянето на биотичните съобщества. Изяснени са подходите и разбиранията на различните фитоценоложки школи за съответните рангове съобщества, включително съдържанието и структурата на използваните от тях систематични единици.

Асенов, А. Биогеография на България. Издателство „АнДи”, София, 2006, (543 стр.).

Учебникът е първият по рода си издаден за България в самостоятелно книжно тяло. Спазвайки разбирането за класическата немска биогеография, авторът е разгледал закономерностите в българското биогеографско пространство в два основни пункта. Разгледани са условията за възникване на системата от ареали и е представена нова биогеографска хорологизация на българското биотично пространство.

Системата от ареали е обоснована в нейното палеогеографско развитие, а именно влиянието на възникването и участието на различните биотични елементи, формирането на дизюнктивни ареали и въздействието на хоризонталната и вертикалната зоналност. При дизюнктивните ареали са предложени нови виждания относно формата на разпокъсване, представляващи част от по-крупни дизюнкции или образуване на специфични ареали в България и на Балканския полуостров.

Новата биогеографска хорологизация на България е подчинена дедуктивно на биомния подход и големите хабитатни типове и индуктивно от най-малките регионални структури на ниво район, подпровинция и провинция. Индуктивното развитие в биогеографската хорологизация на България е свързано със спазването на основните принципи на териториална общност и генезис при образуване на пространството и неговото биотично разнообразие. Използван е принципът на водещия фактор за повечето регионални структури и методът на налагането.

Учебникът съдържа подробна литературна справка след общата част и препоръчителна литературна справка след всяка регионална единица. Съставени са азбучни указатели (5 броя) на рецентните флористични таксони, на палеофлористичните таксони, на растителните съобщества, на рецентните фаунистични таксони и на палеофаунистичните таксони, използвани в текста.

Монографии:

Велчев, А., П. В. Петров, Д. Топлийски, Р. Пенин, А. Сарафов, П. Б. Петров Хр. Константинов, С. Симеонов, Н. Тодоров, А. Асенов, А. Пейчев, 1993. Физикогеографски и ландшафтни изследвания в района на Земенския стационар. УИ „Св. Климент Охридски”, 1993, (стр. 92-103, 131-141, 142-153, 154-166, 167-172).

В монографията са разгледани особеностите на природната среда като цяло и факторите за развитие на ландшафтите. Подробно са описани съществуващите природни комплекси, техните антропогенни изменения и нарушения. **Асенов** е участвал в анализа и интерпретацията на растителната покривка, съчетан с изработването на карта на горската растителност. Също е участвал в охарактеризирането на типовете и родовете ландшафти в района на Земенския стационар.

Mutaftschijewa, Wera, I. Pijew, W. Tankowa, M. Russew, A. Assenow, BULGARIEN ein Abris. Verlaghaus "Anubis", Sofia, 1999, (стр. 86-107).

В историкогеографския очерк на България е представена осъвременена визия за страната ни на прага на новото хилядолетие. **Асен Асенов** е съавтор на Марин Русев в последната глава, където са интерпретирани географията, туризма и икономиката на нашата страна в контекста на европейските ценности и взаимоотношенията ни с Федерална Република Германия.

Студии:

Велчев, А., Н. Тодорв, А. Асенов, Н. Беручашвили, 1992. Ландшафтна карта на България в М 1 : 500 000. Год. на СУ „Св. Климент Охридски”, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 84, УИ „Св. Кл. Охридски”, София, (стр. 153 – 180).

Представената ландшафтна карта на България в М 1 : 500 000 като пространствено времеви модел има важно научно и практико-приложно значение и по същество се явява втори опит за ландшафтно картографиране на страната. Установени са 2 класа, 17 типа, 27 подтипа и 82 рода ландшафти. **Асенов** участва с включването на фитосоциологичните таксони по Браун-Бланке при диференциацията на подтиповете и родовете ландшафти.

Велчев, А., А. Асенов, Р. Пенин, Н. Тодоров, А. Пейчев, В. Великов, И. Илиев, 1994. Влияние на варовото производство върху изменението и замърсяването на природната среда (по примера на Земенската котловина). Год. на СУ „Св. Климент Охридски”, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 85, УИ „Св. Кл. Охридски”, София, (стр. 85 – 107).

Геоекологичното проучване в района на Земенската котловина беше осъществено по проект на Университетския фонд за научни изследвания. **Асенов** активно участва в теренните изследвания и събирането на почвени и растителни проби. Той предлага модел за изграждане на тристепенен зелен филтър около варовите пещи, съставен от устойчиви на микроелементи, серни и азотни окиси видове, които са известни в практиката, съчетани с естествено разпространените растителни видове в района. По време на теренните проучвания са потвърдени находищата на балканските ендемити: Качулата боянка – *Erysimum comatum* (*Brassicaceae*), Щитовидна фибигия – *Fibigia clypeolata* (*Brassicaceae*) и Балканска козя брада – *Tragopogon balcanicus* (*Asteraceae*), установени в района на старите пещи край гр. Земен.

Статии в научни списания и доклади от научни конференции.

Биогеография, фитоценология и география на почвите.

Asenov, A., Composition and distribution of the Mediterranean floristic species in the Eastern Rhodope Massif. In Proceedings: 2nd Hellenic-Bulgarian Symposium on the Geological and Physicogeographical problems of the Rhodope massif, Thessaloniki, October 14-17, 1989. (стр. 66 -71).

През 1986 г. са установени (Велчев, Маркова, Василева, 1989) на няколко места *Arbutus andrachne* L. и *Arbutus unedo* L. в Източните Родопи. В местността Трифеликеди западно от с. Горно Луково Асенов установи през лятото на 1989 г. няколко екземпляра от двата вида. Формацията на *Phyllirea latifolia* заема една ивица по изохипса от около 400 м н.в. в подножието на Източните Родопи спрямо Източна Тракия, която на много места е унищожена и само приблизително може да се съди за разпространението ѝ. Ако се позовем на видовете, които влизат в състава на маквисите според Polunin (1987), се вижда, че от 16 вида, характерни за маквисите, 6 са диворастващи за Източните Родопи (*Juniperus oxycedrus*, *Cistus incanus*, *Arbutus unedo*, *Paliurus spina-christi*, *Phyllirea latifolia*, *Cotinus coggygria*). От видовете влизащи в състава на маквисите може да се отбележи *Laurus nobilis*, от който е създадена изкуствена плантация, а в района също е пренесен *Quercus coccifera* (при с. Г. Девисил). Като допълнение към интродуцираните видове е създадената плантация от типичния средиземноморски вид дъб *Quercus suber*.

За района са характерни средиземноморските видове: *Osyris alba*, *Scleropoa rigida*, *Asparagus acutifolius*, *Genista anatolica*, *Orchis provincialis*, ендемитите *Quercus tracicca* и *Verbascum juruk*, и субендемитите *Saponaria stranjensis* и *Lilium rhodopaeum*. Тези данни дават основание на автора да причисли най-източните части на Източните Родопи към биома на склерофилните гори и храсталаци (*Durilignosa*).

Атанасова, М., А. Асенов, Анализ на биогеографските ресурси в басейна на р. Козлука за развитие на рекреацията. Тезиси на симпозиум: География на медицинското обслужване на населението, 21-22.09.1990 гр., Бургас \в сборник със тезиси на руски език\, (стр. 132-133).

Анализирано е състоянието на биотичната компонента в лесопарк „Козлука” и са разгледани параметрите на оценката на този компонент като рекреационен ресурс, от гледна точка на развитието на масовия туризъм в курортните комплекси „Слънчев бряг” и „Елените”.

Асенов, А., Потенциален и оптимален видов състав на горските фитоценози в района на Металургично предприятие – Бургас. Год. на СУ „Св. Климент Охридски”, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 81, УИ „Св. Кл. Охридски”, 1992, София, (стр. 135 -149).

Извършено е проучване на растителните съобщества в района на МП – Бургас, който е изключително силно антропогенно натоварен. Авторът прави предложение за интродуциране на нови дървесни и храстови видове, устойчиви на техногенно замърсяване. Изработени и приложени са картосхеми на естествената, потенциалната и оптималната за района дървесна и храстова растителност.

Ачков, Н., С. Аначкова, М. Джокова, А. Асенов. Към характеристиката на почвообразуването в Гарвалските Хималаи. Почвознание и агрохимия, год. XXV, №4, 1990. София, (стр. 41 – 48).

Асенов самостоятелно е събрал почвени образци от 10 почвени профила, образуващи катена в диапазона от 3350-4200 м н.в. Съавторите на статията са анализирани почвените проби в лабораторни условия, в резултат на което са направени следните изводи: Образците от почвените профили представляват катена с три групи почви, разположени отгоре надолу: 1. Лептосоли и регосоли, 2. Камбисоли и 3. Подзоли. Установеното присъствие на подзоли в долния край на зоната на камбисолите е възприето като включения, но може да се предполага, че тяхното присъствие е по-голямо (на ивици или петна), въз основа на други подобни изследвания на същата надморска височина в Хималаите. Височинната граница между лептосолите и регосолите, от една страна, и камбисолите, от друга, е установена между 3775 м н.в. и 3950 м н.в.

Асенов, А. Растително-географско и фитоценоложко проучване на долината на р. Дин Гад в района на Гарвалските Хималаи – Индия. Год. на СУ „Св. Климент Охридски”, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 82, УИ „Св. Кл. Охридски”, 1992. София. (стр. 143 – 158)

В статията са обобщени резултатите от фитогеографските и фитоценологичните изследвания, проведени през есента на 1988 г. в долината на р. Дин Гад в района на Гарвалските Хималаи. Описаните асоциации и групи асоциации са представени на картна основа в М 1: 100 000, която отразява закономерностите в разпределението им. Схематичният геоботанически профил при 3500 м н.в. на долинното дъно илюстрира последователността в разпределението на видовете около горната граница на гората за северното и южното изложение. Наличието на характерни видове с различен произход определя долината като част от „Хималайския коридор” и потвърждава миграцията на видовете от запад на изток за южните и от изток на запад за северните изложения. Събраните материали не изчерпват разнообразието от видове и форми, но заедно с описаните флористични и фитоценоложки таксони допълват информацията за състава и структурата на растителните съобщества в Хималаите. Събрани и описани са около 200 вида растения от 81 рода и 36 семейства, между които са твърде рядко срещащите се в Западните Хималаи *Prenanthes riolafolia* **Decaisne** и *Meconopsis aculeate* **Royle** с червени цветове. Един от събраните образци е твърде близък до ендемичния за Сиким и Източен Непал *Delphinium drepanocentrum* (**Brühl**) **Munz**.

Асенов, А. Екологичните възможности на фитосоциологичните карти при прехода към устойчиво развитие. В: Сборник доклади от национална конференция с международно участие „Картография и екология”, 9-10 май 1996 г. София, (стр. 21 -27).

Илюстрирани са чрез картосхеми на Югозападна България предимствата на фитосоциологичните таксони спрямо растителните таксони по доминантния принцип при извършване на геоecологични изследвания.

Асенов, А. Теоретични аспекти в развитието на фитоценологията и нейното място в българската наука. Год. на СУ „Св. Климент Охридски”, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 88, УИ „Св. Кл. Охридски”, 1997, София, (стр. 97 – 115).

Анализирани са теоретичните достижения на Скандинавските школи, Френско-Швейцарската школа, Американските и Руските фитоценологични школи и достиженията на българската фитоценология. Изтъкнати са предимствата на школата на Браун-Бланке и е отправена препоръка към българските фитоценолози да се ориентират трайно към подобни изследвания. Посочени са преки връзки между Ландшафтната екология и Фитосоциологията и са използвани примери от развитието на фитосоциологията във Федерална република Германия.

Асенов, А. Закономерности в разпределението на растителните съобщества в България в зависимост от индекса на овлажнение (Im) и потенциалната евапотранспирация (PE). В Сб. доклади от международна конференция посветена на 100 години география в СУ „Св. Климент Охридски, 14-16 май 1998 г., УИ „Св. Кл. Охридски”, София, (стр. 538 – 542).

Установени са закономерности в разпределението на фитоценологичните таксони в България в зависимост от индекса на овлажнение (Im) и потенциалната евапотранспирация (PE), които са използвани за маркиране границите на средиземноморската растителност в България.

Асенов, А. Опит за фитосоциологично проучване на Горен Чеч. В: Юбилеен сборник “30 години Катедра “Ландшафтознание и опазване на околната среда”, МАЛЕО-63, 2003, София, (стр. 109 – 116).

Сравнявайки фитоценологичната и фитосоциологичната карта на Горен Чеч авторът стига до извода, че висшите рангове във фитосоциологичната класификация за нашата страна е възможно да бъдат възприети по аналогия с общоприетите категории клас и разред на френско-швейцарската школа и това не противоречи на характера на растителната покривка в нашата страна. Някои от съюзите и асоциациите също могат да бъдат възприети по аналогия, но има съобщества, за които се налага специално описание и определяне на таксономичната им принадлежност, а това предполага наличието на нови съюзи, подсъюзи, асоциации и субасоциации.

Assenov, A., 2005. The Border Biogeographic Areas of Bulgaria. In: First International Conference „Human Dimensions of Global Changes in Bulgaria”, 22-24 April 2004. Sofia, „St. Kliment Ohridski” University Press, Sofia, (стр. 159 -162).

Чрез биогеографската хорологизация на България, са интерпретирани граничните биогеографски пространства на България спрямо съседните страни. Доказано е, че почти всички биогеографски райони в съвременна България достигащи държавните граници, завършват изкуствено, докато природно-географските им граници продължават извън пределите на съвременните държавни граници.

Асенов, А. Биогеографска хорологизация на България. В: Географията ... вчера, днес, утре : Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на проф. д-р Стефан Карастоянов. УИ „Св. Кл. Охридски”, 2004, София, (стр. 300 – 310).

Апробирана е нова биогеографска хорологизация на България, която освен на биомния, анологов, еколого-физиономичен подход се основава и на хомологовия подход, въз основата на който са включени регионалните единици провинция и район. Обособени са четири сухоземни бигеографски провинции (Дунавска, с 3 района; Балканска, с 20 района;

Средиземноморска, с 1 район и Евксинска, с 1 район), съответно с 25 сухоземни биогеографски райони (региони) и една акваториална черноморска биогеографска провинция с 1 акваториален биогеографски район (регион) или общо 26 биогеографски района (региона).

Асенов, А. Биогеографска хорологизация на Балканския полуостров. В: Сб. доклади от I-ва Национална конференция по екология. 4-5 ноември, 2004, Издателство ПЕТЕКСТОН, София, 2004, (стр. 67 – 74).

Предложена е нова биогеографска хорологизация на Балканския полуостров, като биогеографската хорологизация на България е допълнена с категориите област и подпровинция. Използван е дедуктивният подход от планетарната биогеографска регионализация на Олсон, Динерщайн и др., (Olson, Dinerstein & others, 2000). Категориите област, провинция и подпровинция са заимствани от Салвадор Ривас-Мартинес и Анжел Пенас (Salvador Rivas-Martinez & Angel Penas, 1996) използвани при биогеографската регионализация на Европейския континент.

Asenov, A., 2006. Disjunctive Areas in the Bulgarian Biogeographic Range. In: Second International Conference „Global Changes and New Challenges of 21st Century”. 22-23 April 2005. Sofia, „St. Kliment Ohridski” University Press, Sofia, (стр. 117 – 121).

Илюстрирани са примери с разпокъсвания на ареалите в българското биогеографско пространство, като част от Балканския полуостров и Европейския континент. За примери са използвани видове от сем. Vuprestidae (Coleoptera) поради факта, че картографски са показани много добре ареалите на видовете в поредицата “Zoocartographia balcanica” (Sakalian, 2003). Илюстрираните примери показват разпокъсвания в рамките на Средиземноморието, Средноевропейското пространство и Бореомонтанни дизюнктивни ареали. Тези примери отразяват тенденции за свиване или разширяване на ареала, което най-често е предизвикано от изменение на условията на средата, която обитават съответните видове. Подобни изменения в ареалите са сигурен белег, че се променят условията, в които живеят съответните организми и могат да служат като надежден индикатор за промяна на екологичните условия.

Asenov, A., 2008. Spatial Correlation Between the Biomes in the South-Eastern Part of Bulgaria. In: Fourth International Conference „Global Changes and Problems Theory and Practice”. 20-22 April 2007. Sofia, „St. Kliment Ohridski” University Press, Sofia, (стр. 29 – 33).

Анализирането на сходството между трите биома в Югоизточната част на страната е извършено чрез Странджанския и Сакарско-Дервентския биогеографски райони. Особеностите на последния наложиха поделянето му на Сакарски и Дервентски, включващи специфичното междинно пространство на Княжевския (Сремски) пролом. Установяването на фитоценологично сходство между посочените по-горе пространства от нашата страна е извършено с помощта на „Коефициента на сходство на Съоренсен” (Миркин, 1989). Абсолютно същият смисъл имат „Коефициентът на Чекановски”, „Коефициентът на Жакар” (Миркин, 1989) и други, които се използват в англо-американската литература. В случая използваме вариант:

$$S = \frac{2C}{A+B}$$

където С е броят на общите растителни видове за сравняваните пространства А и В.

Източнотракийско-средиземноморският характер на Княжевския пролом налага в системата на балканската биогеографска регионализация Сакарско-Дервентския биогеографски район да се раздели на два самостоятелни биогеографски района съответно Сакарски – 22а и Дервентски 22б. След подобна промяна биогеографските райони на България стават 27, както е записано в учебника по Биогеография на България.

Статии в научни списания, доклади и постери от научни конференции.

Ландшафтна екология и устойчиво развитие

Гайдарова, Г., А. Асенов, П. Петров, Сравнителен анализ между северозападния и югоизточния склон на Осоговска планина по отношение на растителността и валежните условия, влияещи върху режима на оттока. Доклад от научна конференция 100-годишен юбилей на Софийския университет, проведена на 14.06.1988 г., София \постер\.

Открито е самостоятелната роля и значението на експозицията при ландшафтно-екологичните изследвания.

Асенов, А. Проблеми на природоползването в Гарвалските Хималаи. Сборник от резюмета на изнесените доклади на шестия конгрес на географите в България, 8-10 октомври 1989 г., Велико Търново \в сборник със резюмета\, (стр. 158 – 159).

Анализиран са проблемите на природоползването в Гарвалските Хималаи, основно от непосредствените наблюдения на автора и е акцентирано върху използването на растителните ресурси.

Велчев, А., А. Асенов, Субсредиземноморски ландшафти в поречието на р. Бяла и Източна Тракия. Год. на СУ „Св. Климент Охридски”, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 82, УИ „Св. Кл. Охридски”, 1992, София, (стр. 113 – 142).

Използвана е ландшафтната карта на Кавказ (Беручашвили, 1980) и са диференцирани четири типа ландшафти, два подтипа ландшафти и осем рода ландшафти, определени според преобладаващите земеповърхни форми и растителни типове. В собствено субсредиземноморски ландшафти са обособени три рода – дъбови гори и шибляци с преобладаване на келяв габър и червена хвойна; дъбови гори и псевдомаквиси с преобладаване на грипа и червена хвойна, заедно с отделни индивиди от червена и обикновена кумарка, и предпланинско хълмисти, карстови ландшафти с шибляци.

Асенов, А. Опазване на околната среда в района на КЦМ – Пловдив на прехода към устойчиво развитие. Год. СУ, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 89, УИ „Св. Кл. Охридски”, 2000, София, (стр. 439 - 459).

Анализирани са проблемите за опазване на околната среда от замърсяване с автотехногенни емисии в района на КЦМ – Пловдив при преход към устойчиво развитие. Направен е задълбочен анализ и оценка на технологичното ниво на замърсяване на въздуха, водите и почвата, икономическите показатели на комбината и перспективата за земеползване на почвите, замърсени с тежки метали. Авторът аргументира в теоретичен план налагащото се схващане, че устойчивото развитие се явява като съвременна парадигма на географската наука. Публикуваните преди 12 години изводи и препоръки за развитието на КЦМ – Пловдив се оказаха верни и днес този комбинат се вписва напълно в критериите за устойчиво развитие на Европейския съюз, в един отрасъл, който е постоянно обект на критика от различни екологични организации и движения.

Асенов, А., Анализ на измеренията за устойчиво развитие в община Сатовча. Год. СУ, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 97, УИ „Св. Кл. Охридски”, 2005, София, (стр. 161 – 178).

Развитието на общината след 1996 г. е преминало в качествено ново ниво, в резултат на дълбоките институционални промени на национално ниво. Новото ниво в развитието е плах и твърде неосъзнат стремеж към устойчиво развитие на общината с минимален напредък в качеството на живота за местното население. Усилията за устойчиво развитие на общината преминават през създаването на общинска стратегия за устойчиво развитие, която да бъде разработена от максимално представителен обществен форум и реализирана от местното население. Измеренията за устойчиво развитие ще получат невероятен тласък с развитието на еврорегион “Места – Нестос”, където общите етноконфесионални корени на населението от двете страни на границата, при умение за активизиране на огромния му потенциал в една освободена от предразсъдъци обществена среда, има значителни преимущества пред други райони в страната. Поддържането на най-високия естествен прираст в страната определя общината като ключов пример за съхраняване на националния жизнен и духовен потенциал.

Статии в научни списания и доклади от научни конференции.

Биоразнообразие и природен капитал.

Asenov, A., 2007. Habitat Diversity of Eloviza. In: Third International Conference „Global Changes and Regional Challenges”, 28 –29 April 2006. Sofia, „St. Kliment Ohridski” University Press, Sofia, (стр. 240 – 243).

Един от обектите в България по НАТУРА 2000 е район Еловица, в който авторът на това проучване през лятото на 2006 г. извърши инвентаризация на съществуващите хабитати. В доклада са обобщени проблеми, които са резултат от проведената инвентаризация в още три района на страната. Те са свързани с неясния избор на определените райони за инвентаризация, който вероятно е въз основа на съществуващите лесоустройствени проекти и сателитна информация от програмата Корине Ландкавър. На следващо място, точно в някои от определените полигони за инвентаризиране се извършва активна стопанска дейност под формата на добив на дървесина със санкцията или участието на съответните държавни лесничества. Установяването на тези действия предизвика нуждата от конкретни предложения за коригиране на полигоните, чрез изключване на някои територии и включване на нови, притежаващи съответната консервационна значимост.

Асенов, А. Програмата НАТУРА – 2000 стимулиращ или ограничаващ фактор за развитието на туризма в България. Международна научна конференция “Туризм – теория и практика”. 01 – 02 Юни 2007, София, (стр. 12).

Силата на туристическата индустрия и крехкостта на екосистемите в ЕС се разглеждат като най-важните характеристики при взаимоотношението природа-туризъм, които налагат специални програми за развитието на туризма. Добрите практики на ЕС е необходимо да се използват за развитието на екотуризма в България, но трябва да се прилагат конкретно, съобразно социално-икономическите и социокултурни особености на нашата страна и конкретните защитени зони. Особено важно за развитието на екотуризма, селския туризъм и някои от другите видове туризъм, засегнати в изследването, е да бъдат изработени туристически продукти, гарантиращи привличането на чужди и наши туристи. развитието на туристическа дейност в защитени зони е нещо много специфично, изискващо солидна подготовка на участниците в този процес.

Асенов, А. Биоразнообразие на планината Беласица – основа за създаване на международен природен парк. Год. СУ, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 98, УИ „Св. Кл. Охридски”, 2007, София, (стр. 115 -129).

Анализираното биоразнообразие в планината Беласица е предпоставка за изводи подкрепящи идеята за създаване на международна защитена територия с ранг “Природен парк”. Биомно разнообразие, включващо четири биома, в нашата страна притежават само Пирин и Славянка, като първата планина е “Национален парк”, а за втората също има идея за превръщането и в българо-гръцки “Природен парк”. Фитоценологичното разнообразие на Беласица заедно с фитосоциологичните таксони, отговарящи на хабитатните типове, преди да е напълно инвентаризирано, показва много висока степен на уникалност, кореспондираща с консервационната природозащита като елемент във философията на устойчивото развитие и има приоритетен характер за ЕС. Беласица притежава достатъчно висока степен на Флористичното таксономично разнообразие, допълнено с находища на реликтни и ендемични видове. Фаунистичното таксономично разнообразие, независимо че не е напълно установено, дори на този етап показва завидни стойности с големи възможности за установяване на нови таксони. Направените изводи в значителна степен са въз основа на българската територия, а в рамките на цялата планина те ще се задълбочат неимоверно в положителна посока. Биоразнообразието притежава и социално-политически аспект, който не е разгледан, но в рамките на самостоятелно изследване заслужава внимание, макар и като исторически геополитически анализ на държавната граница. Това важи особено за триграничния връх Тумба, където българската територия е нищожен анклав, владен в гръцкото и македонско пространство, а усещането за символично присъствие на България в този ъгъл на страната е потискащо.

Асенов, А. Хабитатно разнообразие на Осогово. Год. СУ, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 99, УИ „Св. Кл. Охридски”, 2007, София, (стр. 135 – 149).

Проблемите на хабитатното разнообразие в Осогово налагат няколко основни извода, без реализирането на които трудно ще изпълним критериите по директива 92/43 ЕЕС: 1. Стриктно регламентиране на бъдещия стопанин на защитените зони, влизащи в системата от защитени природни пространства на ЕС. 2. Определянето на границите на консервационно значимите хабитатни територии да се осъществи на базата на съществуващите граници на

подотделите в държавните лесничейства, а за хабитатите в субалпийския пояс също да бъдат определяни според речните течения и вододелните била. 3. Изграждането на инфраструктура да бъде отдалечено максимално от консервационно значимите пространства, а те да бъдат възприети като природен капитал.

Asenov, A., 2009. Natural Capital of Satovcha Municipality. In: Fifth International Conference „Global Changes and Regional Development”. 17 – 18 April 2008. Sofia, „St. Kliment Ohridski” University Press, Sofia, (стр. 33 - 38).

Сравнявайки брутния вътрешен продукт на община Сатовча, който възлиза на около 12 млн лв. с оценените екосистемни услуги или природния капитал, изчислен на около 50 млн лв., установяваме че природният капитал е много по-същественото богатство на тази община, която през 2002 г. е била на предпоследно място сред общините в България по БВП. Направеният анализ на природния капитал на община Сатовча налага някои изводи: Малките общини в България притежават много по-голямо количество природен капитал, отколкото производствен капитал и разбирането за това както от управляващите административните структури, така и от населението е важно за просперитета на цялата община. Остойносттаването на природния капитал на всяка община е необходимо условие за устойчиво развитие и особено при реалните му измерения на локално ниво.

Асенов, А. Природни ресурси или природен капитал. Год. СУ, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 100, УИ „Св. Кл. Охридски”, 2008, София, (стр. 103 – 122).

Представеното изследване има за цел да сравни научните категории природен ресурс и природен капитал, като същност и начин на употреба в света и у нас. Поради все още слабото използване на понятието природен капитал в България, настоящият анализ има за цел да популяризира и представи основните схващания за същността на това понятие. Използвани са данни от световната банка за илюстриране мястото на нашата страна като структура на общото богатство спрямо съседните страни на Балканите и някои от водещите страни в Европа и Света. Загатнати са основните насоки и възможности за бъдещата роля на природният капитал при формирането на общото (национално) богатство.

Асенов, А. Биоразнообразие на България. Год. СУ, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 101, УИ „Св. Кл. Охридски”, 2008, София, (стр. 91 – 114).

Предложеният анализ на биоразнообразието в България показва неговия значителен потенциал в генеалогичен и функционален аспект, който участва във формирането на националното богатство. Авторът се е опитал да разшири теоретичния фундамент на биоразнообразието, запълвайки пространства, които остават скрити в досега възприеманите трактовки. Включването на ландшафтното разнообразие като самостоятелна система в структурата на биоразнообразието е задължително, още повече, че в наименованието на Конвенцията за биоразнообразие фигурира и ландшафтно разнообразие. Във функционалната същност на биоразнообразието, ключовото наименование е хабитат, а неговото определяне се базира на синтаксономичната класификация, което показва, че в структурата на биоразнообразието като самостоятелна система е необходимо да участва и синтаксономичното разнообразие. Според данните на Световната банка за националното богатство на страните (2000), в България всеки гражданин притежава 3448 щатски долара природен капитал, в който не фигурира понятието биоразнообразие, независимо че в

съставните му части са включени: дървесни ресурси, недървесни горски ресурси, защитени територии, пасища и обработваеми земи. Тези съставни части на природния капитал съдържат понятието биоразнообразие, но то не фигурира като съставна част, а неговото диференциране би изменило количественото съотношение между страните. Природният капитал като остойностена категория е необходимо да бъде използван от всяка община в България, като част от оценката на общинското богатство. Подобно остойносттаване ще гарантира преосмисляне на отношението към категорията биоразнообразие на всеки един гражданин от съответната административна общност.

Асенов, А. Методи за оценка на природния капитал. Год. СУ, ГГФ, Кн. 2 – География, Том 102, УИ „Св. Кл. Охридски”, 2009, София, (стр. 29 – 53).

В статията са анализирани методите за оценка на екосистемните стоки и услуги. Методът на пазарните цени е илюстриран с хипотетичен пример за остойносттаване на добитата дървесина от определено пространство. Обобщеният анализ на методите за оценка на екосистемни стоки и услуги показва, че стойността на нематериалните екосистемни стоки и услуги в дадено пространство е значително по-висока от материалните стоки на екосистемата. Авторът препоръчва използването на тези методи в условията на Р България и особено трансферирането на определени стойности, установени в различни изследвания и приети като оценъчни стойности, най-вече за остойносттаване на фиксирувания въглерод в различни природни пространства от биомите, които са включени в българското биогеографско пространство.

Асенов, А., 2010. Оценка на екосистемните услуги в община Сатовча чрез метода на условното остойносттаване. В: Сборник от научна конференция „География и регионално развитие” в Созопол, 2009-2010 г. Фондация „ЛОПС”, (стр. 108 – 131).

Показана е необходимостта от остойносттаване на екосистемните услуги в една изцяло селска община. Стойностите на материалните екосистемни услуги са потвърдени от друго независимо изследване. Изследването доказва, че условният метод е приложим за всяка община в България, а остойносттаването на екосистемните услуги е предпоставка за определяне на екотакси в бъдеще, каквато е практиката в по-развитите държави на ЕС и в света.

Assenov, A., 2011. Willingness of the Population of Satovcha Municipality to pay for Ecosystems Services. In: Sixth International Conference „Global Changes and Regional Development”. 16-17 April 2010. „St. Kliment Ohridski” University Press, Sofia, (стр. 84 – 88).

Предварително очакваните положителни нагласи за нуждата от остойносттаване на екосистемните услуги и въобще за необходимостта от прилагането на условия метод напълно се оправдаха, а опасенията свързани с неразбирането на зададените въпроси в анкетната карата в една изцяло селска община се оказаха неоснователни. Получените резултати пораждат идея за следващо остойносттаване на екосистемните услуги в същата община чрез метода на моделиране на избора (условен избор) с помощта на две или три фокус групи. Остойносттаването на екосистемните услуги в община Сатовча илюстрира, че населението от периферията, селата и планините в Р България оценява нуждата от съответното качество и количество на екосистемни услуги.

